

Quadern de Teatre. L'AIET publica l'imprescindible volum d'Enric Ciurans

'El Teatre Viu, una resistència cultural' sobre el grup que el 1956 van fundar

Ricard Salvat i Miquel Porter

Jordi Coca

Teatre Viu

El Teatre Viu (1956-1962) va ser una aventura teatral liderada pels ja desapareguts Miquel Porter i Ricard Salvat. En un dels seus manifestos deien: "El Teatre Viu pretén donar al país un autèntic teatre experimental". Ara, cinquanta anys després d'aquest episodi oblidat i insòlit de la resistència cultural catalana, Enric Ciurans ha fet una magnífica tesi en què estudia a fons la iniciativa. I diem que és un episodi insòlit perquè, en les duríssimes condicions de la postguerra, tant Porter com Salvat es van proposar ni més ni menys que vincular-se a les avantguardes històriques a través de la pantomima tot promovent, alhora, temàtiques socials i arquetipus com ara el buròcrata, l'espia, l'oportunista o l'obrer, que actualitzessin els precedents de la Commedia dell'Arte. I també buscaven un mètode d'entrenament actoral que, amb les improvisacions, millorés la interpretació d'aleshores.

Miquel Porter, a causa del seu interès per l'art contemporani i la cinematografia, va ser el primer a pensar en aquest projecte, però de seguida s'hi va afegir Ricard Salvat, que acabava de tornar d'Alemanya i volia introduir les tècniques del teatre èpic i un model d'actor diferent. La seva presència al Teatre Viu, doncs, l'hem de considerar una mena de nucli inicial de la posterior Escola d'Arts Dramàtic Adrià Gual (EADAG). D'altra banda, tant Porter com Salvat havien estat vinculats a la revista *Hidra* i a la també universitària Agrupació de Teatre Experimental, que cal considerar un precedent del Teatre Viu, i on també van col·laborar persones com Helena Estellés i Josep Maria Planas.

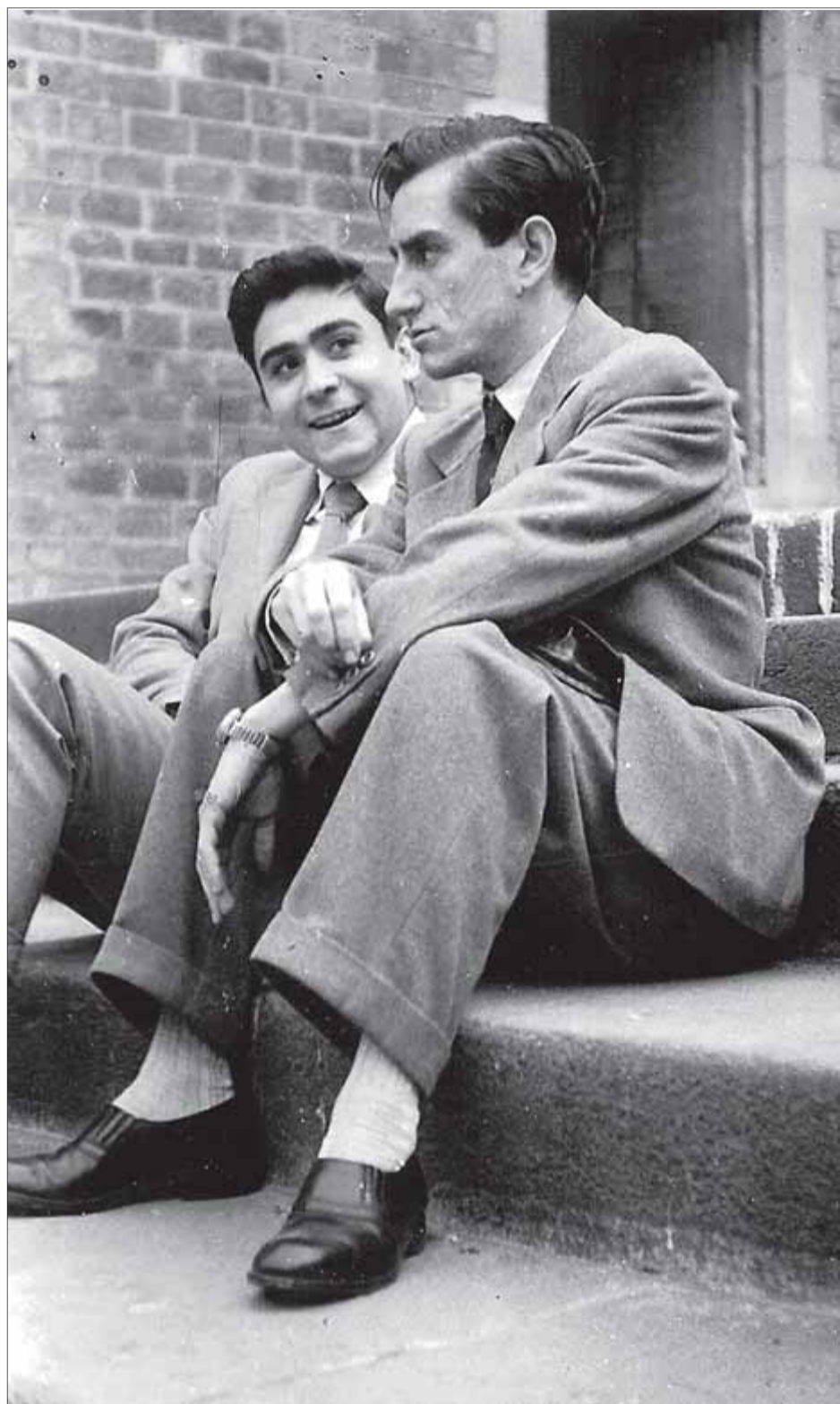
Les primeres sessions eren clandestines, clarament de resistència i de recerca, i es van fer a partir de 1956 al domicili familiar de Miquel Porter. Es buscava la desinhibició dels actors, es volia evitar que fossin "teatrals", però també cal tenir en compte que

aquestes improvisacions sempre eren vistes com una obra acabada, valuosa per ella mateixa, i no pas com un assaig poc o molt afortunat. De fet, es construïen amb la participació del públic i es buscava de dur al teatre la noció d'*object trouvé*, provinent de les arts plàstiques, per avançar en un teatre radical, lliure de censures, i certament perillós sota la dictadura. D'altra banda, sense extrapol·lar res, però

Buscaven un mètode d'entrenament que, amb les improvisacions, millorés la interpretació

tenint en compte la vinculació del Teatre Viu a diversos moviments artístics d'avantguarda, sembla just relacionar aquests intents amb models teatrals i sistemes de treball que posteriorment han desembocat en els *performances*.

L'any 1957, ja en una segona etapa, el Teatre Viu es va constituir com a secció experimental de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona (ADB) per ajudar els actors d'aquella entitat providencial i intentar que superessin els encarcaments i els vicis decimonònics. De fet, és un moment en què es viuen experiències molt interessants que Ciurans remarca encertadament: la sessió a l'Hospital Clínic de la mà del doctor Obiols per introduir el psicodrama com a teràpia per als malalts mentals, aleshores una veritable novetat, l'estrena d'algunes pantomimes de Ricard Salvat, les funcions públiques al teatre Candilejas amb assistència de la crítica, els entreactes musicals que van donar peu al moviment anomenat Nova Cançó... L'any 1960, quan Ricard Salvat deixa el Teatre Viu i l'ADB per fundar l'EADAG, s'inicia la tercera i última etapa tot constituint un grup estable a l'entorn de Miquel Porter que, tanmateix, no es va consolidar. L'ADB, a més, ja havia començat els treballs que durien a la fundació d'Els Joglars. ■

Ricard Salvat i Miquel Porter en una imatge de fa més de 50 anys ■ AIET

Un assaig del Teatre Viu al Centre Artístic de Sant Lluç el 1958 ■ AIET

Tot un programa artístic

Un dels fets remarcables del llibre d'Enric Ciurans, editat per l'Associació d'Investigació i Experimentació Teatral (AIET), és que situa i valora la iniciativa del Teatre Viu. Dit d'una altra manera: amb tantes mancances com es vulgui a causa de la semiclandestinitat, allò no va ser un divertiment d'estudiants. El propòsit era seriós i, efectivament, tal com ens el documenta Ciurans, les vinculacions del Teatre Viu amb els conceptes centrals del teatre europeu del segle XX són clares: l'absurd, el psicodrama, el teatre popular, l'apropament de les arts, els canvis de paradigmes actoral, la preeminència del gest... Ciurans ens recorda, per exemple, que segons Sartre el gest

d'apunyalar fa néixer el punyal. En l'arrel de tot això hi ha Jacques Copeau (1879-1949) i les seves idees de l'actor-creador i d'educació corporal. Però també hi ha els treballs sobre el cos d'Émile Jacques-Dalcroze i, en un altre sentit, Jean Vilar, que per concretar el seu concepte de teatre popular necessitava un actor diferent al tradicional. La base expressionista del teatre èpic tampoc no és aliena a la necessitat d'unes tècniques interpretatives diferents i, mirant encara més enrere, també cal valorar la ja esmentada recuperació de la improvisació de la Commedia dell'Arte i l'organització del sistema a *soggetto*. Ja es veu que el Teatre Viu s'havia proposat tot un programa.